

Kauko Luotonen

Sähköä ompelukoneella

Teksti liittyy Luotosen sukuhaaraan eli Amanda Juhontytär Luotosen (s.5.9.1846, X-2261) jälkeläisiin. Sukua esitellään kirjassa Virmailan suku II, toinen painos, sivuilla 809-815. Kirjoittaja Kauko Luotonen kuuluu myös sukunevostoon.

Että ompelukoneella sähköä---

Niin on elämä muuttuvaista. Tänä päivänä tehdään sähköä atomivoimalla, tuulella tai vaikkapa aurinkopaneelilla, jotta me ihmiset näkisimme esimerkiksi pelata korttia. Mutta silloin, aikoja sitten, käytettiin lapsityövoimaa sähkön tuottamiseen. Oli sota-aika, ehkä armon vuosi 1944. Miehet olivat rintamalla, akat ja lapset piilossa maalla. Niin mekin olimme, minä Kauko, siskoni Kaija ja veljeni Kari, Jämsän Partalassa Kaino ja Arvi Luotosen luona (Arvi oli sotahommissa), sekä Kainon ja Arvin pojat Jaakko ja Pekka.

Niin, sähköstähän minun piti kertoa. Arvi lienee keksinyt laittaa ompelukoneen isolle kehälle polkupyörän sisä- ja ulkorenkaista kerroksia ja siihen 2-3 polkupyörän dynamo. Sitä me kakarat sitten vuoron perään poljimme, että vanhempi

Yllä oleva kuva: Reino, Kake ja saalis (vuonna 1959).

väki näki pelata korttia. En muista, oliko paikalla naapureita tai muita sukun kuulumia. Sen muistan kuitenkin tänäkin päivänä, että isäni ja Arvin veli Tauno oli kaatunut rintamalla 28.6.1944. Kaino sanoi minulle ja kaiketi muillekin: "Isälläsi on vielä muita veljiä jäljellä."

*

Mikä veli---

Olimme Railin kanssa menneet kihloihin, ja piti silloin esitellä sukua. Matkasimme Jämsään v. 1959 Ellin ja Reinon luokse Popeda-merkkisellä autolla ihan yökylään ja aamulla Reinon kanssa metsälle. Saalis oli ukkometso ja jänis, aseena Railin isän Onnin yksipiippuinen haulikko. Sen jälkeen Raili on oppinut riistanlaiton salat, hyvä! Elli sanoi, että isäni Jarl toimittaa minulle suvun kappioarkun vuodelta 1835, ja Reino antoi kaksipiippuisen suusta ladattavan haulikon. Savusaunassa saunottiin Reinon kanssa ja illalla syötiin kivistä otettua hirveä. Ei ollut hirvestysaika, mutta tulihan syötyä. Ellin kanssa juttelin

kappioarkusta, josta on kuva Virmailan Uutisissa v. 2004 (ja sukukirjassa II, 2.p., s.811). Muistelen kysyneeni Kainon mainitsemasta isäni veljestä. Meidän Luotosten menneistä asioista en saanut kysyessäni vahvistusta. Lieneekö se ollut sitä kuuluisaa hämäläisyyttä.

*

Kysymys isälle...

Elettiin armon vuotta 1994. Jarlin lasten pojat Juha, Jari, Marko ja Jonne olivat järjestäneet isäni 80-vuotisyllätys synttärilt Ruotsin laivalle 14.1.1994. Minut oli hyväksytty mukaan pitämään huolta isästä... vai mistä? Matka oli mukava. Otimme isän kanssa yhtä monta konjakkia. Silloin uskaltauduin kysymään häneltä: "Onko sinulla veli?" En saanut vastausta. Isä sanoi, että eiköhän meidän vanhempien ole aika lähteä laittamaan nahat silmien päälle. Että sellainen "tappaus..."

*

Alkoi kiinnostaa!!!

Kävin isäni kanssa katsomassa Elliä Jämsän vanhustentalolla muistaakseni vuonna 1999. Elli ja isä olivat aina läheiset toisilleen. Ellin piirongin päällä oli kahden pojan valokuvat. Kysyin, oliko tuossa nyt se salainen VELI. Hän sanoi, että kyllä on. Isänisä Hjalmar August Luotonen oli vaimonsa Helena Kallentyttären kuoltua vuonna 1933 tehnyt vuonna 1938 pojan neiti Lintuselle Jämsästä. Tämä asia oli ollut suuri salaisuus kaikille (lieneekö ollut häpeä). Yritin kysyä asiaa äidiltäni ja isältäni saamatta vastausta, mutta huomasin asian sellaiseksi, josta ei saanut puhua.

*

Tuula ja Jaakko!!!

Soitin Tuulalle ja Jaakolle. Jossakin vaiheessa sain heiltä paljon tietoa. Jaakko muisti, että Partalan koulussa oli vähän vanhempi tyttö nimeltään Aili Lintunen, mutta hän ei ollut nähnyt tyttöä pitkään aikaan. Tuula sai selville, että Aili Nieminen asuu Jämsässä ja on tyttönimeltään Lintunen. Selvisi, että hän on etsimämme henkilön sisarpuoli. Nyt oli Tuulan otettava yhteys Ailiin, ja saimme kutsun vierailulle, ja siellä selvisi paljon asioita, joista meillä ei ollut tietoa. Aililta löytyi kahdesta pienestä pojasta valokuvat ja tieto, että he olivat menneet sotalapsina Ruotsiin. Aililla ei ollut mitään tietoa heidän muusta menneisyydestään. Aili kertoi, että hänellä on sisarpuolia, kolme poikaa, ja että toisen Ruotsiin lähteneen pojan nimi oli VEIKKO (XII-2268-10).

Ilmeellistä! Ailin kuvat olivat pienistä pojista, mutta Ellin kuva oli rippikoulukuva. Miten ja mistä Elli oli saanut kuvan

Veikosta. Olin aivan ymmällä - kuin kysymysmerkki.

*

Idea syntyi vierailun yhteydessä.

Armon vuonna 2002 soitin Tuulan äidille Elsalle Jämsään: "Jos tulen isäni ja Helvin kanssa vierailulle, niin keitätkö meille kahvit? Minua kiinnostavat sukumme asiat, kun en tiedä niistä mitään." Sillä reissulla sovimme, että minä kokoon meidät serkkuset yhteiseen tilaisuuteen Tuulan ja Ilsen kanssa. Selvitettiin, keitä me olemme ja missä. Ensin puhelin toimimaan ja sitten kutsut postiin. Tavataan majatalo Morvassa Jämsässä 17-18.4. 2003.

*

Niin että Patalahden Essolla...

Tuulan ja Jaakon selvitysten pohjalta soitin 4.9.2002 Kansallisarkistoon. Kerroin, että eräs henkilö on kateissa, nimeltä Veikko Lintunen. Hän on todennäköisesti Ruotsiin mennyt sotalapsi. Sain kirjallisen vastauksen 12.9.2003. Sellainen se virkatie on. "Ruotsin sotalapsi Veikko Uolevi Lintunen, ilmoitettu 17.3.1942, N:11151, liitteet 2 kpl. Tietoja sotalapsestanne on kenties Ruotsin Valtionarkistossa..."

Ei muuta kuin puhelin pärisemään, niin Suomeen kuin Ruotsiinkin. Ei löytynyt nimellä Veikko Lintunen, vaan nimellä Veikko Lint Gävlessä. Täppäsikö? Saimme tulkin avulla soitettua Veikolle. Nyt tömähti koko asia levälleen kuin Pöntisen pontikkapannu.

Laadin kirjelmän siitä, mitä tiesin Veikon menneisyydestä ja hänen sisarpuolistaan. Toimin tulkin välityksellä, kun minulla ei ole ruotsin taitoa. Asia alkoi selvitä. Soiteltiin ja kirjoiteltiin. Ensimmäinen puhelinsoitto oli 6.11.2003. Veikko oli yllätynyt, kun oli saanut puhelinsoiton. Veikko kertoi, että hän ei tiedä muuta kuin että hänellä olisi veli Norjassa, mutta ei mitään muuta. Selvittelyssä löytyi sisarpuoli Jämsästä, velipuoli (edesmennyt) ja Näätämästä Martti Lintunen. Soitin hänen vaimolleen Martalle ja kerroin, kuka olen ja mistä asiasta soitan. Siitä alkoi kysymysten tulva, ääni oli kuin nuoren tytön ääni. Pyysin häntä ottamaan puhelinnumeroni, niin että hänen poikansa Martti voi soittaa minulle. Vastaus oli se, että hän ei osaa kirjoittaa eikä lukea, sillä hän on kolttalappalainen. Tästä asiasta Tuula ja minä voisimme kirjoittaa vaikka uuden jutun.

Veikko kertoi käyneensä vuonna 1993 Jämsässä ja asuneensa Patalahden motelissa yhden yön ja etsineensä puhelinluettelosta Lintunen -nimisiä henkilöitä.

Luotosen suku Elbatar-laivalla Linnsaarella kesäkuussa 2005.

Kun niitä ei ollut, hän oli palannut Ruotsiin. Luotosia olisi löytynyt, mutta Veikko ei tiennyt mitään sukunsa asioista. Veikon sisarpuoli Aili Nieminen (Lintunen) asuu Jämsässä.

*

"Kivoja ihmisiä nää on, kun tunnisti serkkuikseen."

Morvassa meitä Virmailan suvun serkkusia oli 25 henkilöä, poissa oli 5 henkilöä. Tapaaminen oli monelle ensituttavuus serkkuihin. Olimme, ikään kuin jokin ihme olisi tapahtunut. Eräs meistä totesikin: "Olen kuin önkö, törö." Tämä sanonta pitää sisällään jotakin maahista.

Sitten meillä oli Luotosen suvun tapaaminen 4-5.6.2005 Padasjoella. Serkkuja ja pikkuserkkuja oli paikalla 30 henkilöä. Laivamatkalla Elbatar-laivalla oli mukana myös Veikko Uolevi Lint (Lintunen) Ruotsista ja hänen sisarpuolensa Aili Nieminen Jämsästä. Kalevi Vuorela osallistui tapahtumaan ja kirjoitti Jutun Virmailan Uutisiin n:o 24 (2005). Veikko on meille setä. Tähän asiaan liittyy paljon minulle kuuluvaa historiaa, mutta siihen saatan palata tulevaisuudessa!!=??

Veikko oli meillä viisi päivää. Sinä aikana Raili löysi kouluaikaisen Ruotsin kielen sanakirjan, apuna oli myös tulkki. Veikko tapasi isäni Jarlin, siskonsa Helvin ja Elsan. Käytiin Veikon isän haudalla Jämsän Miekkeinpetäjän hautausmaalla. Olihan se tilaisuus Veikolle kuin jotakin satua, ikään kuin se ei olisi totta. Kolmas serkkujen tapaaminen oli Kanta-Hämeessä, Tyrvännöllä 16-17.6.2007. Mukana oli 29 henkilöä.

Kauko ja Raili Luotonen Västingillä.

Tuula oli selvittänyt Hjalmar August Luotosen (1878-1942) haudan, hautatunnus 2B1-265. Vainajat: Luotonen Hjalmar August, k.1.2.1942; Luotonen Amanda, k.17.11.1929, ja Luotonen Maria, k. 17.11.1929...

Historia omasta ja muista suvun vaiheista oli löysässä iässä tunteeton, mutta kun tulee yli viidenkymppin villityksen, laitan pipon päähän ja silmät kiinni ja totean joutuneeni sellaiseen asiarypäkseen, että... laitanko tähän paikkaan pisteen? - Entä keitä ne kaksi muuta "henkilöä" siinä haudassa olivat???????

Kirjoittajan isä Jarl Luotonen kuoli 19.1. 2009 juuri täytettyään 95 vuotta. - Otamme osaa suruun. Requiescat in pace!
